

Oppmerksomhet på analysekvalitet

Hematologiske målinger i allmennpraksis var hovedtemaet ved årets landskonferanse for laboratorievirksomhet utenfor sykehus.

Rundt 100 leger, bioingeniører og annet helsepersonell deltok på landskonferansen for NOKLUS/FOKLUS som gikk av stabelen i Trondheim i slutten av september. NOKLUS står for Norsk senter for kvalitetssikring av laboratorievirksomhet utenfor sykehus, mens FOKLUS er fylkesnettverket av samme ordning.

NOKLUS/FOKLUS-ordningen, som blir finansiert over Legeforeningens kvalitetssikringsfond III, betjener først og fremst privatpraktiserende leger og spesialister. Formålet med ordningen er å forbedre analysekvaliteten i laboratoriearbeidet og skape faglige nettverk både nasjonalt og i Skandinavia. På lengre sikt ønsker Legeforeningen å rekruttere flere brukergrupper til ordningen, så som sykehjem, helsestasjoner og bedriftshelse tjenester.

Temaene på programmet var hemoglobinnmåling, celledtelling, automatisert hemato-

logi, kvalitetskrav til analyseinstrumenter, intern kvalitetskontroll samt utredning av pasienter med anemi.

På konferansen drøftet man hvordan dataverktøy kan implementeres i journalsystemer for å lage virksomhetsprofiler som gir den enkelte lege oversikt over egen bruk av laboratorietester og laboratorieressurser. Andre temaer var analyser knyttet til diabetes, og bruk og tolking av INR- og PSA-målinger i allmennpraksis.

– Tom Sundar, *Tidsskriftet*
tom.sundar@legeforeningen.no

Eutanasi i andre deler av verden

Eutanasi er legalisert i Nederland og mange er tilhengere i befolkningen i Vesten. I andre deler av verden er situasjonen en annen, ifølge en rundspørring *Tidsskriftet* har gjort.

Chang-Kok Hahm, professor ved Hanyang Universitetet i Seoul, svarer at eutanasi overheadet ikke er på tale i Korea. Han mener også at temaet er vanskelig å diskutere i hele Asia pga. respekten for gamle og for døde. Farrokhab Habibzadeh i Iran bekrefter dette. Temaet drøftes nå og da blant leger, men ikke i det offentlige, sannsynligvis fordi det står i motsetning til islam. En kanadisk kollega som arbeider i Saudi-Arabia, Beverley Elliott, har ikke sett eller hørt temaet diskutert der.

Også innen det katolske området er eutanasi lite aktuelt. I Filippinene er eutanasi et tema ved undervisningen i medisinsk etikk ved universitetene. Men Benjamin Co ved Universitetet i Manila opplyser at det ikke diskuteres blant politikere eller i befolkningen, og at det er ytterst usannsynlig at det vil bli legalisert på svært lenge. Til og med

skilsmisse er forbudt på Filippinene, forteller han. Danilo Blank, redaktør for Brasils *Jornal de Pediatria*, er helt sikker på at eutanasi ikke vil bli legalisert i overskuelig fremtid. Men temaet er på kartet både blant leger, i mediene og i den delen av befolkningen som ikke er analfabeter.

I Kroatia oppfattes eutanasi som mord og man venter ingen endring i lovgivningen. Det samme gjelder Polen, selv om diskusjonen går høyt i begge land. Fra Russland svarer Vasilij Vlassov at under det kommunistiske styret, var eutanasidebatten undertrykket. Nå er mange leger og jurister tilhengere, og om lag 60 % av befolkningen er ifølge meningsmålinger også det. Like mange er tilhengere av dødsstraff. Han hevder likevel at eutanasi neppe vil legaliseres nå fordi folk frykter at dette vil være et reelt alternativ i et helsevesen som langt fra greier å gi nødvendig stell og pleie.

– Pål Gulbrandsen, *Tidsskriftet*
pal.gulbrandsen@legeforeningen.no

☞ Les mer side 2911, 2965–9

Psykatriplanen følges opp

Antall årsverk innen psykisk helsevern har gått opp de siste årene, melder Sosial- og helsedepartementet. Ved utgangen av 2000 var det 16 605 årsverk innen psykisk helsevern. Det er en økning på 3 % i forhold til 1999. Økningen er størst i antall leger og psykologer.

Tall fra departementet viser at psykiske lidelser koster samfunnet rundt 30 milliarder kroner årlig, og er årsak til at 70 000 personer er uføretrygdet. Opptrappingsplanen for psykisk helse (1999–2006) vil bli et prioritert satsingsområde for de nye regionale helseforetakene. Videre skal fylkeskommunene i løpet av året få godkjent sine planer for psykiske helsevern.

Også i kommunene blir psykisk helsearbeid prioritert høyere. Her har det i 1999 og 2000 vært en økning på 500 årsverk i forhold til 1998. Kommunene satser på å bygge flere omsorgsboliger og styrke de psykososiale tjenestene, støttekontaktordningene, helsestasjonene og skolehelsetjenesten.

Søvnapné etter hjerneslag

Flere undersøkelser tyder på at søvnapné er vanligere hos pasienter som har gjennomgått hjerneslag enn i den generelle befolkningen.

I en svensk undersøkelse (1) fant man at av 133 pasienter (gjennomsnitt 77 år) som var fortløpende innlagt for rehabilitering etter hjerneslag, oppfylte 59 % kriteriene for søvnapné ved testing 11–41 døgn etter slaget. Blant pasientene med søvnapné var det høyere forekomst av både depresjon og delirium («akutt forvirring»), og disse pasien-

tene hadde dårligere funksjon i dagliglivets aktiviteter (ADL-funksjon) enn de som ikke hadde søvnapné. Sammenhengene var statistisk signifikante også ved multivariat korreksjon for andre prognostiske faktorer.

Det kan tenkes at intermitterende cerebral hypoksi som følge av søvnapné har en direkte ugunstig effekt som forverrer konsekvensene av hjerneslaget, men det kan også tenkes at søvnapné bare er en markør for generell skrøpeligheit. Forfatterne foreslår derfor en eksperimentell undersøkelse for å finne ut hvorvidt behandling av søvnapné med nasalt

kontinuerlig positivt luftveistrykk (CPAP) bedrer delirium, depresjon og ADL-funksjon hos slagpasienter.

– Torgeir Bruun Wyller, *Medisinsk avdeling, Aker sykehus*

Litteratur

1. Sandberg O, Franklin KA, Bucht G, Gustafson Y. Sleep apnea, delirium, depressed mood, cognition, and ADL ability after stroke. *J Am Geriatr Soc* 2001; 49: 391–7.